

УДК 373.2.016:81'342.3|004

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-1-25>**Людмила БЕРЕЗОВСЬКА,***orcid.org/0000-0002-3032-7261*

доктор педагогічних наук,

професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»(Одеса, Україна) *lydunya@gmail.com***Файна ВАТАМАН,***orcid.org/0000-0001-5967-4382*

магістрантка факультету дошкільної педагогіки та психології

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»(Одеса, Україна) *vataman.fv@pdpu.edu.ua*

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена дослідженню проблеми удосконалення звукової культури мовлення дітей дошкільного віку засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Здійснено аналіз науково-педагогічної літератури, що висвітлює різноаспектні проблеми звукової культури мовлення дітей дошкільного віку; висвітлено вплив інформаційно-комунікаційних технологій на удосконалення звукової культури мовлення дітей дошкільного віку. Зауважено, що виховання звукової культури мовлення – один із важливих напрямів мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Показниками звукової культури мовлення є фонетична та орфоепічна правильність мовлення, чітка дикція, інтонаційна виразність. Феномен «звукова культура мовлення» розуміємо як правильну й чітку вимову всіх звуків рідної мови відповідно до фонетичних та орфоепічних норм, правильна дикція, темп, тембр та сила голосу, мовне дихання, інтонаційна виразність мовлення, розвинений фонематичний слух. Вивчення звукової системи мови (фонетики) здійснюється на артикуляційному (фізіологічному), акустичному (фізичному) та функціональному (лінгвістичному) напрямках. У роботі з дітьми вихователю слід розвивати їх артикуляційний апарат, ознайомлювати з його будовою, розвивати мовне дихання, фонематичний слух, працювати над інтонаційною виразністю мовлення. Схарактеризовано типові недоліки формування правильної звукової культури мовлення дітей дошкільного віку. Окреслено доцільність використання на заняттях з дітьми онлайн платформ для удосконалення звукової культури мовлення, створення презентацій. Наведено приклади доступних на онлайн платформі *LearningApps.org* вправ, які сприяють вдосконаленню звукової культури мовлення. Відмічено переваги використання цифрових сервісів у роботі з дітьми. Зазначено, що використання цифрових онлайн ресурсів у роботі з дітьми на удосконалення правильної звуковимови, підвищує їх пізнавальну активність, сприяє вдосконаленню таких психічних процесів як пам'ять, мислення, увага, увага, мовлення, формує вольові відчуття, бажання досягти більшого.

Ключові слова: звукова культура, культура мови, артикуляційні вправи, дидактичні вправи, діти дошкільного віку, інформаційно-цифрові технології, онлайн платформи для навчання.

Liudmyla BEREZOVSKA,*orcid.org/0000-0002-3032-7261*

Doctor of Pedagogical Sciences,

Professor at the Department of the Theory and Methods of Preschool Education

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»

(Odesa, Ukraine) *lydunya@gmail.com***Faina VATAMAN,***orcid.org/0000-0001-5967-4382*

Master's student of the Faculty of Preschool Pedagogy and Psychology

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»

(Odesa, Ukraine) *vataman.fv@pdpu.edu.ua*

IMPROVING OF CHILDREN'S SPEECH CULTURE OF PRESCHOOL AGE BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The article is devoted to the research of the problem of improving the sound culture of speech of preschool children by means of information and communication technologies. The analysis of the scientific and pedagogical literature which covers various aspects of sound culture of speech in children of preschool age is carried out; the influence of information

and communication technologies on the improvement of sound culture of speech of preschool children is highlighted. It is noted that the education of sound culture of speech - one of the important areas of speech development in preschool children. Indicators of sound culture of speech are phonetic and orthoepic correctness of speech, clear diction, intonational expressiveness. We understand the phenomenon of "sound culture of speech" as the correct and clear pronunciation of all sounds of the native language in accordance with phonetic and orthoepic norms, correct diction, tempo, timbre and strength of voice, speech breathing, intonational expressiveness of speech, developed phonemic hearing. It is noted that the study of the sound system of language (phonetics) is carried out in the articulatory (physiological), acoustic (physical) and functional (linguistic) areas. While working with children, the educator should develop the articulatory apparatus of children, get acquainted with the structure of the speech apparatus, develop speech breathing, phonemic hearing, work on the intonational expressiveness of speech. The typical shortcomings of the formation of the correct sound culture of speech of preschool children are characterized. The expediency of using online platforms for improving the sound culture of speech, creating presentations in classes with children is outlined. Examples are available on the online platform LearningApps.org, exercises that help improve the sound culture of speech. The advantages of using digital services in working with children are noted. It is indicated that the usage of digital online resources in working with children to improve correct pronunciation, increases their cognitive activity, improves mental processes such as memory, thinking, imagination, attention, speech, forms strong-willed feelings, desire to achieve more.

Key words: *sound culture, language culture, articulation exercises, didactic exercises, preschool children, information and digital technologies, online learning platforms.*

Постановка проблеми. У сучасних реаліях модернізації системи дошкільної освіти України існує нагальна проблема забезпечення якості та ефективності освітньо-виховного процесу, пошук ефективних шляхів педагогічного впливу на особистість дитини. Повноцінний та всебічний розвиток дитини дошкільного віку неможливий без формування мовленнєвої компетентності, виховання мовної культури, вивчення її фонетичної будови, володіння артикуляційним, дихальним, голосовим апаратом. Культура мови – це не лише правильне вживання слів у реченні, висловлюванні відповідно до мовних норм і правил, а й дотримання норм звуковимови (фонетики), наголосу, точність, ясність, чистота, багатство і доречність мовлення, дотримання правил мовленнєвого етикету.

Виховання звукової культури мовлення – один із важливих напрямів мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку. Показниками звукової культури мовлення є фонетична та орфоепічна правильність мовлення, чітка дикція, інтонаційна виразність.

Мовлення дитини не є вродженим, воно формується у ранньому дошкільному віці, в період активного пізнання нею довколишньої дійсності. Правильна звуковимова є свідченням повноцінного розвитку дитини, її інтелекту. Завдання педагогів, батьків полягає у тому, щоб допомогти дитині опанувати звуковою культурою мовлення, оскільки чисте, виразне, правильне мовлення дитини сприяє успішній соціалізації, вираженню власних думок, почуттів, формуванню емоційної сфери.

На сьогодні спостерігається не зовсім втішна ситуація. З кожним роком зростає кількість дітей, які мають порушення звуковимови. Дослідження учених (В. Литвиненко, І. Марченко, Ю. Рібцун, О. Трифонова, М. Шеремет та ін.), свідчать про те, що близько 50 % дітей дошкільного віку не оволо-

дівають на достатньому рівні звуковою культурою мовлення, мають відхилення у мовленнєвому розвитку, що негативно впливає на процес подальшого шкільного навчання, призводить до дисграфії та дислексії. Зважаючи на це, основним завданням мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є формування культури мовлення, що включає чітку артикуляцію звуків рідної мови, фонетичну та орфоепічну правильність мовлення, мовленнєве дихання, силу голосу, темп мовлення, фонематичний слух.

Аналіз досліджень. Проблемі формування звукової культури мовлення дітей присвячені наукові дослідження О. Амацьєвої, А. Богуш, В. Борової, С. Дубовик, М. Савченко, Є. Соботвич, О. Трифонові, М. Чередніченко, М. Шеремет та ін. Ученими визначено вікові періоди та етапи становлення звукової культури мовлення у дітей; схарактеризовано методи, прийоми та засоби виховання звукової культури мовлення дітей раннього та дошкільного віку. Проте не зважаючи на численні дослідження науковців, проблема удосконалення звукової культури мовлення дітей дошкільного віку засобами інформаційно-комунікаційних технологій є недостатньо розкритою, що й визначає її актуальність.

Мета статті є висвітлення впливу інформаційно-комунікаційних технологій на удосконалення звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Формування правильної звуковимови – один із важливих напрямів мовленнєвого розвитку дитини. Звук є невід'ємною частиною мовлення дитини. Діти від народження реагують на різноманітні звуки, якічують в довколишньому середовищі. Ми живемо у світі наповненому різноманітними звуками. За допомогою звуків дитина вчиться спілкуватися, передає свої враження, емоції, почуття.

Звуки мовлення – це матеріальні знаки, що виражають основну комунікативну функцію мови в артикуляційно-акустичному та функціональному аспектах. Одиницею фонетики є звук, одиницею фонології – фонема. Фонемі реалізуються у звуках мовлення.

Учені (А. Богуш, Н. Гавриш), звуки мовлення визначають як вимовно-слухові елементи, що відокремлюються у слові в процесі його послідовного членування як мінімальні одиниці (далі неподільні) і займають мінімальний відрізок часу (Богуш, Гавриш, 2007: 265). Артикуляція звуків – це сукупність рухів і правильне положення мовних органів, необхідних для утворення звука мови. Вивчення звукової системи мови (фонетики) здійснюється в таких напрямках:

- артикуляційному (фізіологічному) – звуки вивчаються як наслідок певних рухів мовних органів. Вони створюються коливаннями повітря та роботою органів артикуляційного апарату;

- акустичному (фізичному) – звуки вивчаються з погляду їх звучання і залежать від коливання голосових зв'язок. Акустичними ознаками звука є висота, інтенсивність, довгота;

- функціональному (лінгвістичному) – вивчення ролі звукової сторони мови в процесі комунікації з погляду творення та розрізнення слів (Богуш, 2005: 590).

На думку В. Борової звукова культура мовлення – це правильна артикуляція та вимова звуків, слів і фраз рідної мови; володіння мовним диханням, фонематичним слухом, інтонаційною виразністю мовлення (Борова, 2002: 7-8).

О. Трифонова феномен «звукова культура мовлення» розуміє як правильну і чітку артикуляцію та вимову звуків, слів і фраз рідної мови; володіння мовним диханням, певний рівень розвитку фонематичного слуху та інтонаційної виразності мовлення. Чинниками звукової культури мовлення виступають: чітка артикуляція звуків рідної мови, фонематична (правильна звуковимова) та орфоепічна правильність мовлення, мовне дихання, дикція, сила голосу, темп мовлення, тембр, фонематичний слух, засоби інтонаційної виразності (Трифопова, 1998). У дослідженні слідом за науковцями поняття «звукова культура мовлення» розуміємо як правильну й чітку вимову всіх звуків рідної мови відповідно до фонетичних та орфоепічних норм, правильна дикція, темп, тембр та сила голосу, мовне дихання, інтонаційна виразність мовлення, розвинений фонематичний слух.

Відповідно до чинних програм закладів дошкільної освіти («Українське дошкілля», «Дитина», «Впевнений старт та ін.), Базового

компонента дошкільної освіти (2021 р.) діти 3–4-х років повинні оволодіти усіма складниками звукової культури мовлення, а саме: чіткою артикуляцією звуків рідної мови, дикцією, силою, темпом та тембром голосу, фонетичною та орфоепічною правильністю мовлення, мовним диханням, фонематичним слухом, засобами інтонаційної виразності. Основними завданнями вихователя в роботі з дітьми щодо виховання звукової культури мовлення є: розвиток артикуляційного апарату, ознайомлення з його будовою, розвиток мовного дихання, фонематичного слуху, інтонаційної виразності мовлення, робота над усвідомленням звукового складу рідної мови.

Суттєвою причиною, яка ускладнює процес опанування дітьми звуковою культурою мовлення, є недосконалість мовленнєвого слуху, зокрема фонетичного, до складу якого входить: фізичний слух – здатність сприймати мовлення в різних діапазонах гучності; фонетичний – уміння розрізняти і відтворювати всі звуки мовлення; звуковисотний слух – відчуття різної висоти тону; тембровий слух – пов'язаний з відчуття мовного тембру; почуття ритму – інтуїтивне відчуття наголосу в мовленні (Вашуленко, 2011: 42).

До основних причин, які негативно впливають на засвоєння дитиною правильної вимови звуків є: вікові, чи фізіологічні порушення; патологічні вади мовлення спричинені педагогічною занедбаністю; вроджені або набуті в процесі життя вади мовленнєво-рухового апарату. Перші дві категорії розладів правильної звуковимови можна усунути, якщо забезпечити в ЗДО правильне, чітке, бездоганне мовлення педагогів та людей, які оточують дитину (Трифопова, 2004: 17). Наслідуючи взірцеве мовлення дорослих, дитина буде слідкувати за власним мовленням, дотримуватися правильної, чіткої звуковимови, користуватися голосовим апаратом (говорити не надто голосно і не надто тихо), розвивати слухове сприймання, яке є важливим компонентом у формуванні звукової правильності мовлення. Маючи добре розвинуте слухове сприймання дитина оволодіває вмінням чути та диференціювати різні звуки, виробляє певний темп мовлення, правильну інтонаційну вимову слів.

Серед вагомих чинників, які сприяють ефективності виховання правильної звукової культури мовлення в дітей на думку А. Богуш є: розвиток на різних етапах дитинства слухового і мовленнєво-рухового аналізаторів; гігієна нервової системи, охорона органів слуху, мовлення, носоглотки; розвиток фонематичного слуху; змістовність життя дітей у дошкільному закладі освіти; активна мовленнєва практика дітей; спільна робота закладу

дошкільної освіти і сім'ї у вихованні звукової культури мовлення; правильне мовлення оточуючих (Богуш, 1992: 276).

На сьогодні, важливою умовою успішного виховання у дітей дошкільного віку звукової культури мовлення є використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Проблема ефективності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі ІКТ) у роботу з дітьми дошкільного віку знайшла відображення у наукових працях В. Бикова, Ю. Горвиць, Н. Кириченко, С. Сисоевої, С. Співаковського, О. Цимбалюк та ін. Учені одноставні в тому, що використання ІКТ в освітньому процесі закладів дошкільної освіти позитивно впливає на рівень розвитку пізнавальної активності дітей, сприяє підвищенню зацікавленості до навчання, розвиває мислення, мовлення, пам'ять, увагу, увагу тощо.

Крім того, на необхідності й доцільності використання інформатизації дошкільної освіти наголошено у нормативно-правових документах, зокрема, Законі України «Про освіту» (2017р.), «Базовому компоненті дошкільної освіти» (2021 р.) та ін. Так, у Законі України «Про освіту» інформаційно-комунікаційна компетентність визначається однією з ключових компетентностей. У Базовому компоненті дошкільної освіти (варіативний складник) уведено освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота» (БКДО: 2021). У ньому зазначено, що у дитини дошкільного віку потрібно сформувати вміння використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення індивідуальних та освітніх потреб.

Таким чином, перед педагогами ЗДО постала необхідність оволодіння цифровими інструментами та активне використання їх в освітньо-виховному процесі з дітьми дошкільного віку. Зацікавленість дітей цифровими технологіями створює підвищену мотиваційну й пізнавальну активність, сприяє кращому засвоєнню освітнього матеріалу. Цифрові онлайн платформи містять елементи новизни, несподіванки, у них використовуються засоби заохочення, які так подобаються дітям.

Використання педагогами у роботі з дітьми мультимедійних презентацій робить заняття емоційно забарвленим, інформативним; сприяє унаочненню матеріалу; розвиває допитливість, кмітливість, зосередженість; забезпечує високу пізнавальну активність. Крім того, мультимедійні презентації надають можливості здійснювати віртуальну взаємодію користувача з об'єктами або процесами пізнання, створюють інформаційний і візуальний образ об'єкту, який розглядається

(Пометун, Пироженко, 2004). Використання на занятті мультимедійних презентацій, що супроводжується звуковим оформленням, викликає у дітей позитивні емоції, підвищує пізнавальний інтерес. Діти чують правильне мовлення, можуть здійснювати звуконаслідування, милуватися музичним супроводом, що дозволяє педагогу створити сприятливий емоційний фон на занятті.

Найбільш доступними та поширеними цифровими онлайн платформами для створення презентацій є програма PowerPoint, Canva, Prezi та ін. Корисними онлайн сервісами у роботі з дітьми є Kahoot, StoryJumper, Slidestory, StoryBird та ін.

Так, онлайн сервіс Kahoot дає змогу вихователю у роботі з дітьми створювати інтерактивні навчальні ігри, як-от: вікторини, обговорення, опитування, виявляти рівень обізнаності дітей із тою чи тою темою, розуміння та засвоєння матеріалу дітьми.

StoryJumper – це інструмент, який дозволяє писати та ілюструвати розповіді, створювати власні книги з цікавими кольоровими ілюстраціями. Сервіс має велику колекцію фонів, літературних героїв, різноманітних інструментів для оформлення книг.

За допомогою онлайн сервісу Slidestory можна створювати мультимедійні розповіді, оповідання, використовуючи слайд-шоу поряд із голосовою розповіддю. Історії можуть бути просто із зображень або складатися з комбінацій, включаючи зображення, відео, аудіозапис. Корисним у роботі з дітьми є онлайн сервіс StoryBird, який дозволяє створювати власні історії за допомогою ілюстрацій і тексту розповіді.

Таким чином, використання цифрових онлайн ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку має ряд переваг, зокрема: забезпечує демонстрацію різних об'єктів за допомогою мультимедійного проєктора; дозволяє показ у збільшеному вигляді; об'єднує аудіо-, відео- та анімаційні ефекти в єдину презентацію; сприяє унаочненню інформації; забезпечує показ динамічних процесів та ін.

У процесі проходження здобувачами освіти третього року навчання освітньо-професійної програми 012 «Дошкільна освіта. Логопедія в закладах дошкільної освіти» педагогічної практики поряд з дидактичними іграми на формування та вправлення дітей у правильній звуковимові, виразності вимови слів, уміння виділяти та диференціювати звуки використовували онлайн платформу LearningApps.org. Зазначена онлайн платформа дозволяє створювати для дітей дошкільного віку цікаві й доступні для їхнього сприймання інтерактивні вправи та завдання.

Розглянемо деякі з них.

Вправа «Відкрий картинку»

Мета: вправляти дітей у правильній звуковимові свистячих звуків.

Процедура виконання. Вихователь пропонував дітям роздивитися картинки та назвати спочатку ті слова, у яких є звук [с] та натиснути на них. Далі віднайти картинку у яких є звук [ш]. Чітко вимовити слова з вказаними звуками. Назвати в якій позиції знаходиться звук: на початку, у середині чи в кінці слова. Умова: якщо дитина правильно виконала всі завдання, то вона відкривала картинку. Виконання вправи пропонувалося дітям на онлайн платформі LearningApps.org. Вправу можна використовувати на вправлення дітей у різних звуках.

Вправа «Голосні і приголосні звуки»

Мета: закріпити з дітьми голосні та приголосні звуки.

Процедура виконання. Вихователь пропонував дітям пригадати, які літери позначають голосні звуки, а які – приголосні. Чим відрізняються голосні звуки від приголосних. Далі дітям потрібно було згрупувати голосні та приголосні літери у дві колонки. Завдання виконувалося дітьми на онлайн платформі LearningApps.org.

Вправа «Упізнай звук»

Мета: вправляти дітей в умінні співвідносити звук з буквою.

Процедура виконання. Вихователь пропонував дітям відкрити картинку, за якими були приховані звуки та букви. Потрібно було до кожної літери знайти звук, який вона позначає. Наприклад, літера «я» звук [йа], літера «ю» звук [йу], літера «є» звук [йе] та ін. Завдання діти виконували індивідуально на онлайн платформі LearningApps.org.

Вправа «Зроби правильний вибір»

Мета: вправляти дітей у вмінні правильно визначати губні приголосні звуки.

Процедура виконання. Вихователь пропонував дитині картки із зображенням предметів у словах яких в різних позиціях (на початку, у середині, в кінці слова) зустрічаються губні приголосні звуки [б] та [п]. Дитині потрібно було картки із зображенням предметів, у назві яких є звук [б] віддати хлопчику Богданчику, а картки із зображенням предметів, у назві яких є звук [п] віддати дівчинці Поліні. Дітям пропонувалися картки із зображенням паровоза, барабана, пірамідки, брязкальця, лопатки, пенала та ін. Вихованцям потрібно було чітко вимовити слово та виокремити звук. Вправа виконувалася індивідуально з кожною дитиною на платформі LearningApps.org. Якщо дитина правильно співвідносила картинку, то засвічувався зелений колір, якщо ні – червоний.

Вправа «Впізнай звук»

Мета: продовжувати вчити дітей сприймати звуки на слух та співвідносити їх із тими тваринами, птахами, кому вони належать.

Процедура виконання. Вихователь пропонував дітям послухати у записі голоси птахів (горобця, синички, зозулі, дятла, соловейка та ін.), віднайти картинку пташки, голос якої дитина почула. Завдання виконувалося з дітьми індивідуально. Вправа доступна на платформі LearningApps.org.

Зазначимо, що у старшому дошкільному віці діти, як правило, оволодівають вимовою всіх звуків, проте, є певні труднощі з оволодінням сонорним звуком [р], вимовою шиплячих [ж], [ш], [ч], [щ], губних [б], [п], [в], [м], [ф]. Так, для постановки звука [р] вагоме місце займають підготовчі вправи для язика, зокрема, «Лопаточка», «Голочка», «Маляр» та ін. Для вправлення дітей у правильній звуковимові шиплячих звуків використовували вправи «Неслухняний язичок», «Трубочка», «Конячка», «Гойдалка» та ін. Для чіткої вимови губних приголосних звуків використовували артикуляційні вправи «Усмішка», «Віконечко», «Парканчик», «Смачне варення» та ін.

Зауважимо, що для формування у дітей правильної й чіткої звуковимови необхідно виконувати артикуляційні вправи спрямовані на розвиток мовленнєвого апарату: губ, язика, дихання. Такі вправи сприяють розвитку артикуляційного апарату, правильної звуковимови, чітких координуваних рухів органів артикуляції, виправленню наявних порушень звуків мови, чіткій дикції. Для розвитку мовленнєвого дихання доцільно використовувати дидактичні вправи на здування з долоні пелюсток, клаптиків паперу, пір'їнок та ін.

Суголосні з позицією Н. Гаврилової у тому, що точність і чіткість вимови кожної фонемі забезпечується, як вмінням правильно артикулювати кожен з них, так і усвідомленим і правильним сприйманням акустичного образу звука мовлення та вмінням співвідносити його з відповідним кінестетичним образом – артикулемою (Гаврилова, 2014: 37).

Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку спрямоване на розвиток слухового сприймання, засвоєння правильної звуковимови та вдосконалення мовлення. Маючи добре розвинуте слухове сприймання дитина оволодіває вмінням чути та диференціювати різні звуки, виробляє певний темп мовлення, правильну інтонаційну вимову слів. Відповідно до завдань БКДО та чинних освітніх програм для ЗДО діти старшого дошкільного віку повинні вміти здійснювати схематично звуковий аналіз слова, ділити його на склади, виділяти наголошений склад,

рахувати кількість букв і звуків. Ефективними та дієвими чинниками виховання звукової культури мовлення у дітей в умовах ЗДО є занурення їх у різні види діяльності (навчально-мовленнєва, художньо-мовленнєва, ігрова), спрямовані на закріплення звуків рідної мови, розвиток фонематичного слуху, інтонаційної виразності мовлення.

Висновки. Використання цифрових онлайн ресурсів у роботі з дітьми на удосконалення правильної звуковимови, уміння визначати голосні й приголосні, співсталати звуки з літерами та інше, створюють сприятливий емоційний фон для засвоєння матеріалу в цікавій ігровій формі, підвищують пізнавальну активність дітей, сприяють удосконаленню таких психічних процесів як пам'ять, мислення, увага, мовлення, формують вольові вічуття, бажання досягти більшого. Основними завданнями вихователя у роботі з

дітьми старшого дошкільного віку на формування звукової культури мовлення відповідно до вимог програми є: удосконалення артикуляції звуків, правильної та виразної вимови слів, речень; диференціація звуків подібних за звучанням, сприймання їх на слух; володіння голосовими модульцями, добирати слова на заданий звук у слові; визначати голосні і приголосні звуки, тверді і м'які; робити звуковий аналіз слова. Цілеспрямована, систематична робота вихователя з дітьми, виконання артикуляційних вправ, добір ігрових дидактичних завдань із використанням сучасних онлайн технологій, сприяє опануванню дітьми звуковою будовою мови, яка є основою у процесі опанування дитини мовою, як основним засобом спілкування. Чим багатше і досконаліше мовлення дитини, тим легше їй висловити свої думки, порозумітися з однолітками, взаємодіяти в соціумі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія : навч. посіб. Частина I та II. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
2. Богуш А. М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. Київ : Вища шк., 1992. 412 с.
3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / За ред. А. М. Богуш. Київ: Вища шк., 2007. 542 с.
4. Борова В. Є. Чинники звукової культури мовлення дошкільників. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського* : зб. наук. праць. Одеса : ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2002. Вип. 6-7. С. 7-13.
5. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
6. Гаврилова Н. С. Система корекції порушень фонетичного боку мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Збірник наукових праць. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. №27. С. 37-44.
7. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук. метод. посібник / за ред. О. І. Пометун. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
8. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Наказ МОН від 12.01.2021 року № 33. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
10. Трифонова О. Реалізація ідей А. М. Богуш у вихованні звукової культури мовлення в дошкільників. *Дошкільна освіта*. 2004. № 4. С. 16-17 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/706495/1/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D1%83%D1%88%20%D0%90.pdf>
11. Трифонова О. С. Методика виховання звукової культури мовлення дітей середнього дошкільного віку засобами фольклору : автореф. дис. ... канд. пед. наук. 13.00.00. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 1998. 16 с.

REFERENCES

1. Bohush A. M. Doshkilna linhvodydaktyka [Preschool language didactics] Khrestomatia : navch. posib. Chastyna I ta II. Kyiv : Vydavnychiy Dim «Slovo», 2005. 720 p. [in Ukrainian].
2. Bohush A. M. Metodyka rozvytku ridnoi movy i oznaiomlennia z navkolyshnim u doshkilnomu zakladi [Methods of native language development and acquaintance with the environment in the preschool institution]. Kyiv : Vyshcha shk., 1992. 412 p. [in Ukrainian].
3. Bohush A. M., Havrysh N. V. Doshkilna linhvodydaktyka: Teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy [Preschool language didactics: Theory and methods of teaching children their native language]: pidruchnyk / Za red. A. M. Bohush. Kyiv: Vyshcha shk., 2007. 542 p. [in Ukrainian].
4. Borova V. Ye. Chynnyky zvukovoi kultury movlennia doshkilnykiv [Factors of sound culture of speech of preschoolers]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho* : zb. nauk. prats. Odessa : PDPU imeni K. D. Ushynskoho, 2002. Vyp. 6-7. pp. 7-13. [in Ukrainian].
5. Vashulenko M. S. Metodyka navchannia ukrainskoi movy v pochatkovii shkoli [Methods of teaching the Ukrainian language in primary school] : navch.-metod. posib. Kyiv : Litera LTD, 2011. 364 p. [in Ukrainian].

6. Havrylova N. S. Systema korektsii porushen fonetychnoho boku movlennia [System of correction of disorders of the phonetic side of speech]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 19. Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykholohiia. Zbirnyk naukovykh prats. Kyiv : NPU i meni M. P. Drahomanova, 2014. №27. pp. 37-44 [in Ukrainian].
7. Pometun O., Pyrozhenko L. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [A modern lesson. Interactive learning technologies] : nauk. metod. posibnyk / za red. O. I. Pometun. Kyiv: Vydavnytstvo A.S.K., 2004. 192 p. [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennya Bazovogo komponenta doshkilnoyi osviti v Ukrayini (2021). [About the statement of the Basic component of preschool education in Ukraine] Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> [in Ukrainian].
9. Pro osvitu : Zakon Ukrainy (2017). [On education: Law of Ukraine] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
10. Tryfonova O. Realizatsiia idei A. M. Bohush u vykhovanni zvukovoi kultury movlennia v doshkilnykiv [Implementation of the ideas of A. M. Bogush in the education of sound culture of speech in preschoolers]. Doshkilna osvita. 2004. № 4. pp. 16-17 Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/706495/1/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D1%83%D1%88%20%D0%90..pdf> [in Ukrainian].
11. Tryfonova O. S. Metodyka vykhovannia zvukovoi kultury movlennia ditei serednoho doshkilnoho viku zasobamy folkloru [Methods of educating the sound culture of speech of middle school children by means of folklore]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. 13.00.00. Pivdenoukr. derzh. ped. un-t im. K. D. Ushynskoho. Odesa, 1998. 16 p. [in Ukrainian].